

Miljökvalitetsnormer för vatten: rättsligt ramverk i förändring

David Langlet, professor i havsförvaltningsrätt,
Göteborgs universitet

Krav enl. ramvattendirektivet

- Genomföra alla åtgärder som är nödvändiga för att förebygga en försämring av statusen i alla ytvattenförekomster
- Skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster i syfte att uppnå en “god ytvattenstatus” senast 2015
- För konstgjorda och kraftigt modifierade vattenförekomster gäller istället ‘god ekologisk potential’ och ‘god kemisk ytvattenstatus’
- Kraven omfattar kustvatten, dvs ut till en sjömil från baslinjen

Kraven enligt C-461/13 (“Weserdomen”)

- Ett projekt får inte ges tillstånd om det kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller om det äventyrar uppnåendet av en god status eller, för konstgjorda och kraftigt modifierade vattenförekomster, god ekologisk potential och en god kemisk status
- En försämring av statusen föreligger så snart statusen hos minst en av kvalitetsfaktorerna
(bl.a. sammansättning och förekomst av vattenväxter; sammansättning, förekomst och åldersstruktur hos fiskfaunan; samt försurningsstatus och näringsförhållanden)
blir försämrade med en klass (t.ex. från “hög” till “god” eller från “god” till “måttlig”).

Maritima klustret

 i Västsverige

- Undantag från ickeförsämringskravet gäller
 - vid force majeure eller naturliga skäl som är exceptionella eller som inte rimligtvis hade kunnat förutses;
 - när det rör sig om nya modifieringar i en ytvattenförekomsts fysiska karakteristika som vidtas av vissa starka skäl;
 - när statusen sjunker från hög till god till följd av nya hållbara mänskliga utvecklingsverksamheter som vidtas av vissa starka skäl.

MKN i svensk rätt

MB 2 kap 2 §:

- 1. föroreningsnivåer eller störningsnivåer som inte får överskridas eller underskridas (s.k. **gränsvärdesnormer**)
- 2. föroreningsnivåer eller störningsnivåer som skall eftersträvas ...
- 3. högsta eller lägsta förekomst i yt- och grundvatten av organismer som kan tjäna till ledning för bedömning av tillståndet i miljön, eller
- 4. de krav i övrigt på kvaliteten på miljön som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. ("**EU-normer**")

- Kraven på god kemisk status enl EU:s ramvattendirektiv har ansett vara en **gränsvärdesnorm**
- Kraven på god ekologisk status enl EU:s ramvattendirektiv har ansett vara en **"EU-norm"**
- God ytvattenstatus = minst god ekologiska status + minst god kemiska status.

MB 5 kap 3 §:

Myndigheter och kommuner ska ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs.

- inte direkta rättsverkningar för enskilda
 - men ...

MKN i enskilda fall

Rimlighetsavvägning

- 2 kap 7 §: Hänsynsreglerna i MB 2 kap (försiktighetsmått, BMT, platsval, etc) gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Men de krav ska ställas som behövs för att följa gränsvärdesnormer.

- Vid bl a tillståndsprövning kan en verksamhet tillåtas även om den antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en gränsvärdesnorm inte följs bl.a. om den
- 1. är förenlig med ett åtgärdsprogram,
2. förenas med villkor om kompenserande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig

Den svenska situationen idag

- Beslut om undantag och tillstånd fattas i Sverige av olika myndigheter (vattenmynd. resp. tillståndsmynd.)
- "Svensk rätt" idag inte tillräcklig för att efterleva direktivet
- Direkt effekt alt fördragskonform tolkning av direktivet.
- I praxis hittills tendens till att undvika konflikter genom att betrakta åtgärder enl. MB 2 kap som tillräckliga för att ingen relevant försämring ska ske.

Frågeställningar

- Geografisk och tidsmässig avgränsning av bedömningen av försämring?
- Utrymme för kompensation?

Tack!

david.langlet@law.gu.se